आर्थिक वर्ष २०७९/८० को धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

खुमलटार, ललितपुर, नेपाल ।

श्रावण २०७९

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

खुमलटार, ललितपुर ।

श्रावण २०७९

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

सर्वाधिकार : नेपाल धितोपत्र बोर्डमा निहित ।

प्रकाशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

खुमलटार, ललितपुर ।

फोन नं. ०१-५५४१०५७, ५५५०५११, ५५४४०७६

फ्याक्स नं.: ०१-५५४१०५८

वेबसाइट: http://www.sebon.gov.np

ई-मेल: support@sebon.gov.np

नेपाल धितोपत्र बोर्ड
Securities Board of Nepal

अध्यक्ष
Chairman

केन्द्रीय कार्यालयः
खुमलटार, ललितपुर, नेपाल
Central Office:
Khumaltar, Lalitpur, Nepal

प्राक्कथन

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल धितोपत्र बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७९।८० का लागि धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको छ। बोर्डले नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा नेपाल सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, आवधिक तथा रणनीतिक योजना, नेपाल धितोपत्र बोर्डको चार वर्षीय रणनीतिक योजना तथा देशको वर्तमान प्रादेशिक संरचना, पुँजी बजार विज्ञ तथा सरोकारवालापक्षहरुबाट प्राप्त सुझाव समेतलाई आधार लिएको छ। धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको व्यवस्थित विकासका लागि बोर्डले चार खम्बे अर्थात "Four-Pillars" अवधारणा अगाडि ल्याएको छ, जसमा संस्थागत तथा नियमन क्षमता अभिवृद्धि, बजारको सन्तुलत तथा विस्तार, बजार पारदर्शिता तथा Merit Base प्रणालीको विकास र नियमन निकायको Watch-dog Agency भूमिका सशक्तिकरण रहेका छन्।

बोर्डको नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा उपर्युक्तानुसारको चार खम्बे अवधारणमा आधारित भई तयार गरिएको छ। बोर्डको आ.व. २०७९।८० को नीति तथा कार्यक्रममको मुख्य प्राथमिकतामा निम्नानुसारका रहेका छन्ः बोर्डबाट सम्पादन गरिने कार्यहरुलाई उच्च प्रविधियुक्त तथा सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन Management Information System माध्यमबाट सुपरिवेक्षण प्रणालीलाई Artificial Intelligence(AI) मा आधारित Regulatory Technology(RegTech) प्रयोग गर्ने, धितोपत्र उपकरण तथा क्षेत्रगत विविधतामा जोड दिने, दिगो एवं पारदर्शी रुपमा संचालनमा ल्याउनका लागि अन्तर्राष्ट्रियरुपमा प्रयोगमा रहेको Automated Electronic Auction System तयार गरी प्रभावकारी बुक बिल्डिंग प्रणालीको कार्यान्वयन मार्फत् वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा भित्र्याउने, गैर आवासीय नेपाली नागरिकहरुको प्रवेशलाई सहज बनाउने ठुला ठुला Utility Companies र व्यवसायिकरुपमा सफल तथा स्थापित अन्य कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा सूचीकरण गराई सो मा सर्वसाधारणको स्वामित्व बढाउनुका साथै बजार विस्तार तथा क्षेत्रगत सन्तुलन मिलाउने, लगानीकर्ताको हक हित संरक्षणको सुनिश्चितता गर्दै बजारलाई IOSCO को मापदण्ड अनुरुपको बनाउँदै लैजाने, पर्याप्त पुँजी नभएका उद्यमी तथा नवप्रवर्तकका लागि प्राईभेट इक्विटी तथाा भेञ्चर क्यापिटलको माध्यमबाट पुँजी तथा व्यवसायिक ज्ञान परिचालन गर्न सक्ने गरी अनुमतिपत्र प्रदान गरी समुन्नतिको दायरमा बढाउने, साना तथा मझौला उद्यमहरुको धितोपत्र कारोबारका लागि एसएमईज प्ल्याटफर्म (SMEs Platform) को विकास गर्ने, Merit Based File Approval System लागू गर्ने, वस्तु विनिमय बजार संचालन व्यवस्था मिलाउने, वित्तीय साक्षरता सुदृढ गर्ने आदि।

अन्त्यमा, धितोपत्र बजारको सन्तुलित एवं समयसापेक्ष विकासका लागि प्रस्तुत कार्यक्रम प्रभावकारीमा रुपमा कार्यान्वयन गर्न बोर्ड प्रतिवद्ध रहेको छ। यस क्रममा नेपाल सरकार, वित्तीय क्षेत्रका अन्य नियमन निकाय, बजारका सहभागीहरु, लगानीकर्ता, पत्रकार वर्ग, बजार विज्ञहरुसहित अन्य सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको समेत सहयोग एवं सहकार्य हुनेछ भन्नेमा विश्वस्त छु। साथै बोर्डको नीति तथा कार्यक्रममा तर्जुमा गर्ने बोर्ड सञ्चालक समिति र कर्मचारीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

श्रावण १२, २०७९

(रमेश कुमार हमाल)
अध्यक्ष

Post Box No.: 9031, Phone: 01-5554981, 5541057, Fax No.: 01-5541058
Toll Free No.: 1660-01-44433, Email: chairman@sebon.gov.np, Website: www.sebon.gov.np

विषय सूची

प्राक्कथन

विषय		**पृष्ठ नं.**
क.	नीति तथा कार्यक्रमको आधारहरु	१
ख.	बजार विकासका चार खम्बा (Four Pillars)	२
ग.	नीति तथा कार्यक्रमको लक्ष्य तथा प्राथमिकता	२
घ.	आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रमका प्रमुख विशेषताहरु	४
ङ.	आ.व. २०७९/८० को धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम	५
	अ) विकासात्मक नीति तथा कार्यक्रम	५
	◆ समग्र बजार विकास सम्बन्धी कार्यक्रम	
	◆ बजारसँग सम्बन्धित कानुन निर्माण तथा सुधार	
	◆ नियमन तथा सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र जोखिम व्यवस्थापन	
	◆ संस्थागत सुशासन, पारदर्शिता तथा परिपालना र नियमन क्षमता सबलीकरण	
	◆ अध्ययन तथा अनुसन्धान, लगानीकर्ता प्रशिक्षण र सम्बन्ध विकास	
	◆ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध	
	आ) नियमित कार्यक्रमहरु	१०
	◆ धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन, सञ्चालन अनुमति तथा विनियमावली स्वीकृति	
	◆ बजार सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र अनुसन्धान तथा तहकिकात	
	◆ बोर्डको नीति तथा कार्यक्रम तयारी तथा प्रगति समिक्षा र गुनासा समाधान	
	◆ लगानीकर्ता प्रशिक्षण, जनचेतना अभिबृद्धि, प्रकाशन र व्यवसायिकता विकास	

बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार (बजार) को व्यवस्थित तथा योजनाबद्ध रुपमा विकास तथा सुधार कार्य अगाडि बढाउन बोर्डबाट विगत वर्षहरु देखि नै नीति तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गरिदैं आएको अवस्था रहेको छ। बजारको विकास तथा विस्तारका लागि बोर्डको नियमन तथा सुपरिवेक्षण क्षमता अभिबृद्धि गर्दै बजारलाई स्वच्छ, पारदर्शी, अत्याधुनिक एवं प्रविधिमैत्री बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ। सोही क्रममा बोर्डबाट धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको विकास, विस्तार तथा सुधारका लागि आर्थिक वर्ष (आ.व.) २०७९/८० मा गरिने विकासात्मक तथा नियमित कार्यक्रमहरु समावेश गरी बोर्डको नीति तथा कार्यक्रम तर्जूमा गरिएको छ।

क) नीति तथा कार्यक्रमको आधारहरु

बोर्डले आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम देहायका आधारमा तयार गरेको छः

- नेपाल सरकारको १५ औं योजनामा समावेश भएका पुँजी बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु,
- नेपाल सरकारको आ.व. २०७९/८० को बजेट वक्तव्यमा समावेश भएको आर्थिक एवं धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम,
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति अन्तर्गत सम्पन्न हुनुपर्ने धितोपत्र बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु,
- धितोपत्र सम्बन्धी प्रचलित ऐनका अतिरिक्त वस्तु विनिमय बजार र सम्पत्ति शुद्धीकरणसम्बन्धी ऐनबाट बोर्डलाई प्राप्त जिम्मेवारी,
- धितोपत्र बजार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (IOSCO) को सिद्धान्त तथा मापदण्ड र सार्क क्षेत्रका धितोपत्र बजार तथा सोको नियमन अभ्यास तथा बजार नियमनसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सिद्धान्तहरु,
- बोर्डको आ.व. २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवस्था,

- नेपाल धितोपत्र बोर्डको चार वर्षीय रणनीतिक योजना (Strategic Plan, FY 2020/21-2023/24),
- देशको वर्तमान प्रादेशिक संरचना, पुँजी बजार विज्ञ तथा सरोकारवालापक्षहरुबाट बजार विकास तथा सुधार सम्बन्धमा प्राप्त हुने राय सुझाव ईत्यादि ।

ख) बजार विकासका चार खम्बा (Four-Pillars)

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको व्यवस्थित विकासका लागि देहाय बमोजिमको चार खम्बे नीति अनुरुप कार्यक्रमहरु तय हुनेछन् ।

ग) नीति तथा कार्यक्रमको लक्ष्य तथा प्राथमिकता

धितोपत्र बजार र वस्तु विनिमय बजारलाई विकास तथा विस्तार गर्दै विश्वसनीय, स्वस्थ, पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी र प्रभावकारी बनाई सर्वसाधारणको पहुँच बढाउने उद्देश्य लिई बोर्डले देहाय बमोजिमको प्राथमिकता तथा लक्ष्य निर्धारण गरेको छः

- बोर्डबाट सम्पादन गरिने कार्यहरुलाई उच्च प्रविधियुक्त तथा सूचना प्रविधिमैत्री बनाई छिटोछरितो सेवा प्रवाह गर्ने Management Information System माध्यमबाट सुपरिवेक्षण प्रणालीलाई Artificial Intelligence (AI) मा आधारित Regulatory Technology (RegTech) मार्फत चुस्त दुरुस्त बनाई सुपरीवेक्षकीय एवं नियामकीय भूमिका चुस्त बनाउने, सोका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्ने,
- धितोपत्र बजारको दायरा विस्तारका लागि धितोपत्र उपकरण तथा क्षेत्रगत विविधतामा जोड दिने,
- बुक बिल्डिंग प्रणाली दिगो एवं पारदर्शी रुपमा संचालनमा ल्याउनका लागि अन्तर्राष्ट्रियरुपमा प्रयोगमा रहेको Automated Electronic Auction System तयार गरी दिगो र स्थापित वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा भित्र्याउने,
- अन्य नियमनकारी निकायहरुसँग समन्वय गरी धितोपत्र बजारमा गैर आवासीय नेपाली नागरिकहरुको प्रवेशलाई सहज बनाउदै लैजाने,
- सार्वजनिक निष्काशनमा स्वच्छ तथा पारदर्शी प्रणाली लागू गरी ठुला ठुला Utility Companies र व्यवसायिकरुपमा सफल तथा स्थापित अन्य कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा सूचीकरण गराई सोमा सर्वसाधारणको स्वामित्व बढाउनुका साथै बजार विस्तार तथा क्षेत्रगत सन्तुलन मिलाउने,
- लगानीकर्ताको हक हित संरक्षणको सुनिश्चितता गर्दै धितोपत्र बजारलाई पारदर्शी, स्वच्छ र लगानीमैत्री हुने गरी धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारको विकास गरी बजारलाई IOSCO को मापदण्ड अनुरुपको बनाउँदै लैजाने,
- पर्याप्त पुँजी नभएका उद्यमी तथा नवप्रवर्तकका लागि प्राईभेट इक्विटी तथा भेञ्चर क्यापिटलको माध्यमबाट पुँजी तथा व्यवसायिक ज्ञान परिचालन गर्न सक्ने गरी अनुमतिपत्र प्रदान गरी समुन्नतिको दायरामा बढाउने, साना तथा मझौला उद्यमहरुको धितोपत्र कारोबारका लागि एसएमईज प्ल्याटफर्म (SMEs Platform) को विकास गर्ने,
- वस्तु विनिमय बजार संचालन व्यवस्था मिलाउने,

- बोर्डमा धितोपत्र दर्ता तथा अनुमतिका लागि पेश भएका निवेदनहरुलाई Merit Based File Approval System का आधारमा प्रकृया अगाडि बढाउने,
- प्रदेशस्तरमा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिसहित समष्टिगत वित्तीय साक्षरता सुदृढ गर्दै लैजाने ।

घ) आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रमका प्रमुख विशेषताहरु

आ.व. २०७९/८० को धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई विकासात्मक र नियमित गरी दुई भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गरिएको छ । नीति तथा कार्यक्रमका प्रमुख विशेषताहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

अ) विकासात्मक कार्यक्रम

- समग्र बजार विकास सम्बन्धी कार्यक्रम
- बजारसँग सम्बन्धित कानुन निर्माण तथा सुधार
- नियमन तथा सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र जोखिम व्यवस्थापन
- संस्थागत सुशासन, पारदर्शिता तथा परिपालना र नियमन क्षमता सबलीकरण
- अध्ययन तथा अनुसन्धान, लगानीकर्ता प्रशिक्षण र सम्बन्ध विकास
- अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

आ) नियमित कार्यक्रम

- धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन, सञ्चालन अनुमति तथा विनियमावली स्वीकृति
- बजार सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र अनुसन्धान तथा तहकिकात
- बोर्डको नीति तथा कार्यक्रम तयारी तथा प्रगति समिक्षा र गुनासा समाधान
- लगानीकर्ता प्रशिक्षण, जनचेतना अभिबृद्धि, प्रकाशन र व्यावसायिकता विकास

ङ) आ.व. २०७९/८० को धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

बोर्डबाट आ.व. २०७९/८० सम्पादन गरिने विकासात्मक तथा नियमित कार्यक्रमहरुलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः

अ) विकासात्मक कार्यक्रम

बोर्डबाट आगामी आ.व. २०७९/८० का लागि तय गरिएका विकासात्मक कार्यक्रमहरुलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

क) समग्र बजार विकास सम्बन्धी कार्यक्रम

१. बोर्डबाट सम्पादन गरिने कार्यहरुलाई उच्च प्रविधियुक्त तथा सूचना प्रविधिमैत्री बनाई छिटोछरितो सेवा प्रवाह गर्ने एवं विद्यमान जनशक्तिको क्षमता विकासका लागि उच्चस्तरीय तालिम प्रदान गर्ने साथै भौतिक पूर्वाधार विकास गरिनेछ।

२. विश्वस्तरीय प्रविधि एवं प्रविधि संचालनमा चाहिने जनशक्ति तयार गरी सुपरिवेक्षण प्रणालीलाई Artificial Intelligence(AI) मा आधारित RegTech मार्फत चुस्त दुरुस्त बनाई बजारमा चलखेल एवं अनुचित कृयाकलापलाई निरुत्साहन गरिनेछ।

३. बोर्डमा धितोपत्र दर्ता तथा अनुमतिका लागि पेश भएका निवेदनहरुलाई Merit Based File Approval System का आधारमा प्रकृया अगाडि बढाईनेछ।

४. नेपाल सरकारको आ.व. २०७९/८० को बजेट वक्तव्यमा एक अर्ब रुपैयाँ वा सो भन्दा बढीको पुँजी वा पाँच अर्ब रुपैयाँभन्दा बढीको कारोबार गर्ने कम्पनी, प्राकृतिक स्रोतहरुको उपयोग गर्ने कम्पनी तथा राज्यबाट अनुदान, सहुलियत वा कर छुट प्राप्त गर्ने पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरुलाई धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गरी सूचीकृत हुनुपर्ने व्यवस्था गरिए अनुरुप धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशनका लागि कम्पनी ऐन, २०६३ मा गर्नुपर्ने सुधारका सम्बन्धमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयसँग समन्वय गरिनेछ। साथै, कम्पनी कानुनमा भएको सुधार अनुरूप हुने गरी धितोपत्र सम्बन्धी कानुनमा सुधार गरिनेछ।

५. वास्तविक क्षेत्र तथा अन्य क्षेत्रका कम्पनीहरूलाइ धितोपत्र बजारमा सूचीकृत गर्नका लागि आवश्यक हुने नीति, कार्यविधि तथा प्रविधिको व्यवस्था मिलाईनेछ।

६. सार्वजनिक निष्काशनमा स्वच्छ तथा पारदर्शी प्रणाली लागू गरी ठुला ठुला Utility Companies र व्यवसायिकरुपमा सफल तथा स्थापित अन्य कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा सूचीकरण गरी सोमा सर्वसाधारणको स्वामित्व बढाउनुका साथै बजार विस्तार तथा सन्तुलन मिलाईनेछ।

७. बुक बिल्डिंग प्रणाली दिगो एवं पारदर्शी रुपमा संचालनमा ल्याउनका लागि अन्तर्राष्ट्रियरुपमा प्रयोगमा रहेको Automated Electronic Auction System तयार गरी दिगो र स्थापित कम्पनीहरुलाई धितोपत्र बजारमा भित्र्याईनेछ।

८. साना तथा मझौला उद्यमहरुको धितोपत्र कारोबारका लागि एसएमईज प्ल्याटफर्म (SMEs Platform) का लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाई व्यवसायिक कृषिजन्य उद्यमलाई पुँजी बजारमा आवद्ध गरिनेछ।

९. पर्याप्त पुँजी नभएका उद्यमी तथा नवप्रवर्तकका लागि प्राईभेट इक्विटी तथा भेञ्चर क्यापिटलको माध्यमबाट पुँजी तथा व्यवसायिक ज्ञान परिचालन गर्न सक्ने गरी अनुमतिपत्र प्रदान गरी समुन्नतिको दायरमा बढाईनेछ।

१०. वस्तु विनिमय बजार संचालनका लागि आवश्यक वेयरहाउससम्बन्धी नियमावली, वस्तु कारोबार दलाल व्यवसायी तथा बजार निर्माता नियमावली र राफसाफ तथा फछ्र्यौट सम्बन्धी नियमावली तथा विनियमावलीहरु तयार गर्ने, दरखास्त आव्हान गर्ने र अनुमतिपत्र प्रदान गरी सञ्चालन व्यवस्था गर्ने।

११. धितोपत्र बजारलाई देशव्यापी बनाउन वित्तीयरुपले सबल नयाँ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको संख्या थप गरिनेछ। साथै धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारमा तरलता र बजार गहिराई बढाउनका लागि नयाँ धितोपत्र व्यापारी (स्टक डिलर)लाई अनुमतिपत्र प्रदान गरिनेछ।

१२. नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको प्राविधिक सहयोग लिई धितोपत्र बजार, केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी, सूचीकृत संगठित संस्था तथा धितोपत्र व्यवसायीहरुले बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने विवरणको ढाँचा विकास गरी सो लागु गरिनेछ।

१३. धितोपत्रको दोस्रो बजार तथा यससम्बन्धी संरचनालाई थप प्रतिष्पर्धी बनाउन नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड तथा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लिमिटेडको सेयर संरचनामा सुधारका लागि सहजीकरण गरिनेछ।

१४. धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारलाई पूर्ण रूपमा विद्युतीय प्रविधिमा आधारित बनाई धितोपत्र बजारको कारोवार प्रणालीलाई लगानीकर्ताहरुको बैंक खाता तथा डिम्याट खातासँग आवद्ध गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ।

१५. वैदेशिक रोजगारीमा भएका नेपालीहरूले प्राथमिक निष्काशनमा सेयर आवेदन सक्ने गरी आस्वा तथा सि आस्वा प्रणालीमा सुधार ल्याईनेछ।

१६. सरकारी ऋणपत्रको स्वचालित कारोबार प्रणालीको विकास गर्न समन्वय एवं सहजीकरण गरिनेछ।

ख) बजारसँग सम्बन्धित कानुन निर्माण तथा सुधार

१७. धितोपत्रको दोस्रो बजारमा गैर आवासीय नेपालीहरुको लगानी खुला गर्न धितोपत्र सम्बन्धी कानुनहरूमा आवश्यक संशोधन तथा परिमार्जन गरिनेछ।

१८. वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपालीहरुलाई धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशनमा दश प्रतिशत सेयर आरक्षित गर्ने गरी धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ मा संशोधन गरिनेछ।

१९. बोर्डलाई जवाफदेहितासहितको अधिकार सम्पन्न नियमन निकाय बनाउन धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बोर्ड सम्बन्धी विधेयक (Securities and Commodity Exchange Board of Nepal Act) तथा धितोपत्र व्यवसायीहरुको नियमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन धितोपत्र विनिमय सम्बन्धी विधेयक (Securities Exchange Act) को मस्यौदा कार्य अगाडि बढाईनेछ।

२०. धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरुलाई हुन सक्ने संभावित क्षतिबाट जोगाउन क्षतिपूर्ति कोष सञ्चालनमा ल्याउनका लागि क्षतिपूर्ति कोष सम्बन्धी नियमावली तर्जूमा गरी लागू गरिनेछ।

२१. धितोपत्र व्यवसायीहरुको लागि संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ।

२२. बोर्डमा धितोपत्र दर्ता गरेका संगठित संस्थाहरुको मर्जर, एक्विजिशन तथा संगठित संस्था स्वामित्वमा लिने वा नियन्त्रण सम्बन्धी निर्देशिका तर्जूमा गरी लागू गरिनेछ ।

ग) नियमन तथा सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र जोखिम व्यवस्थापन

२३. धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरुलाई सुसूचित निर्णय (Informed Decision) का लागि आवश्यक हुने सूचीकृत कम्पनीहरुको वित्तीय अवस्था लगायतका सूचना तथा विवरण प्रवाह आवधिक रुपमा हुने व्यवस्था रहेकोमा सोलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

२४. धितोपत्र बजार एवं व्यवसायीहरुले प्रयोगमा ल्याउने सफ्टवेयरमा हुनुपर्ने न्युनतम व्यवस्थाहरुका सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था गरिनेछ ।

२५. धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणका लागि जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुयल (Risk-Based Supervision Manual) तयार गरी लागू गरिनेछ ।

घ) संस्थागत सुशासन, पारदर्शिता तथा परिपालना र नियमन क्षमता सबलीकरण

२६. नेपाल धितोपत्र बोर्ड कर्मचारी सेवा शर्त नियमावलीलाई समयानुकूल बनाउनुका साथै बोर्ड पदाधिकारीहरुको आचारसंहितालाई पुनरावलोकन गरी समसामयिक बनाईनेछ ।

२७. धितोपत्र बजारमा हुने सूचना तथा विवरण प्रवाहको सहज एवं सुदृढ व्यवस्था गर्न विद्युतीय विवरण प्रवाह तथा प्राप्ति प्रणाली (Electronic Reporting and Retrieval System-ERRS) विकास गरिएकोमा Data Analytics Module समेत थप गरी सुदृढ एवं प्रभावकारी बनाईनेछ ।

२८. बोर्डका कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च बनाउन कर्मचारीहरुका लागि कर्मचारी सवारी सुविधा योजना (OYVS) तर्जूमा गरी लागू गरिनेछ ।

२९. बोर्डको जग्गा प्राप्ति कार्य अगाडि बढाईनेछ ।

ङ) अध्ययन तथा अनुसन्धान, लगानीकर्ता प्रशिक्षण र सम्बन्ध विकास

३०. धितोपत्र बजारमा राफसाफमा आउन सक्ने समस्या समाधानका लागि आवश्यक अक्सन मार्केट विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी अध्ययन गरिनेछ ।

३१. धितोपत्र बजारमा नयाँ उपकरण तथा व्यवस्था जस्तैः सर्ट सेलिंग, ईन्ट्राडे ट्रेडिंग, Municipal Securities, Exchange Traded Fund, Index Fund लगायतका विषयमा आवश्यक अध्ययन गरिनेछ।

३२. वित्तीय तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित नीति निर्माण अनुसन्धान गर्ने संस्था तथा विश्वविद्यालयसंग सम्बन्ध विकास गरी धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार नियमन तथा सुधार सम्बन्धमा नीतिगत अध्ययन/अनुसन्धान कार्य गराइनेछ।

३३. वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिलाई प्राथमिकता दिई नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., धितोपत्र व्यवसायी, स्थानीय तह र उद्योगी व्यवसायीहरुसँग सम्बन्धित संस्थाहरुसँग सहकार्य गरी देशव्यापीरुपमा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार शिक्षा तथा जनचेतना अभिबृद्धि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।

३४. बजार सहभागीहरुको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न धितोपत्र बजार, केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी तथा अन्य बजार सम्बद्ध संस्था तथा धितोपत्र व्यवसायीमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई धितोपत्र बजार सम्बन्धी कानुनी प्रावधान, प्रविधि र बजार सम्बन्धमा अनिवार्यरुपमा तालिम दिनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ। यस सम्बन्धी कार्य संचालन गर्न सक्ने गरी पुँजी बजार प्रशिक्षण इन्स्टिट्च्युट स्थापना कार्य अगाडि बढाईनेछ। साथै, वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धि गर्न धितोपत्र बजार सम्बन्धी Online Learning Platform शुरुवात गरिनेछ।

च) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

३५. बोर्ड IOSCO को एशोसियट सदस्य मात्र भएकोमा उक्त संस्थासँग Multilateral Memorandum of Understanding-MMoU गर्ने सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरु गरी साधारण सदस्यता प्राप्त गर्ने सम्बन्धी कार्य निरन्तर गरिनेछ।

३६. भारत तथा बंगलादेशको धितोपत्र नियामक निकायहरुसंग Long Term Strategic Co-operation सम्बन्धी कार्य अगाडि बढाइनेछ।

३७. बोर्डका कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्न अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुसँग समझदारी गरी सोही अनुरुप नियमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी उच्चस्तरको तालिम कार्यक्रम निरन्तररुपमा सञ्चालन गर्ने।

आ) नियमित कार्यक्रम

बोर्डबाट आगामी आ.व. २०७९/८० का लागि तय गरिएका नियमित कार्यक्रमहरुलाई देहाय अनुरुप प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन, सञ्चालन अनुमति तथा विनियमावली स्वीकृति

१. संगठित संस्थाहरुको धितोपत्र दर्ता गर्ने, विवरणपत्र, बिक्री प्रस्ताव, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरण पुस्तिका स्वीकृत गर्नुका साथै सोको प्रकाशन गर्न संगठित संस्थाहरुलाई स्वीकृति प्रदान गरिनेछ ।

२. धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यापारी, धितोपत्र दलाल, मर्चेन्ट बैंकर, योजना व्यवस्थापन तथा डिपोजिटरी, निक्षेप सदस्य, आस्वा सदस्य, क्रेडिट रेटिंग संस्था, विशिष्टीकृत लगानी कोष, योग्य संस्थागत लगानीकर्ता तथा अन्य धितोपत्र व्यवसाय गर्न प्राप्त निवेदनहरुको अध्ययन गरी अनुमतिपत्र/दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने तथा नवीकरण गरिनेछ ।

३. सामूहिक लगानी कोष स्थापना गर्न चाहने संगठित संस्थाहरुबाट प्राप्त निवेदनहरुको अध्ययन गरी कोष दर्ता गरी निष्काशन अनुमति प्रदान गर्ने तथा सुपरीवेक्षकको कार्य गर्न चाहनेहरुलाई स्वीकृति प्रदान गरिनेछ ।

४. विशिष्टीकृत लगानी कोष दर्ता गरी निष्काशन स्वीकृति प्रदान गरिनेछ ।

५. धितोपत्र बजार, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी तथा वस्तु विनिमय बजारको विनियमावली संशोधनको पुनरावलोकन गरी स्वीकृति प्रदान गरिनेछ ।

ख) बजार सुपरिवेक्षण सुदृढीकरण र अनुसन्धान तथा तहकिकात

६. धितोपत्र बजार, केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी र सूचीकृत कम्पनीहरु; मर्चेन्ट बैंकर, क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी तथा आस्वा सदस्यहरु र धितोपत्र दलाल, सामूहिक लगानी कोष तथा विशिष्टीकृत लगानी कोषहरुको वित्तीय विवरण प्रवाह, सूचना प्रवाह तथा अन्य कामकारवाहीको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरिनेछ ।

७. धितोपत्र बजार, केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी तथा क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिनेछ ।

८. धितोपत्र दलाल, मर्चेन्ट बैंकर, योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी र

आस्वा सदस्यको काम कारवाहीको नियमित रुपमा गैर स्थलगत तथा कुल संख्याको कम्तिमा २० प्रतिशतको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिनेछ ।

९. धितोपत्र सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै धितोपत्र सम्बन्धी नियम तथा निर्देशिका पुनरावलोकन तथा संशोधन कार्य अगाडि बढाईनेछ ।

१०. धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को व्यवस्था ऐन नियमको पालना नगर्ने पक्षहरु उपर आवश्यक कारवाही अगाडि बढाउने तथा बोर्ड पक्ष वा विपक्ष भएका मुद्दा मामिलाको पुर्पक्ष वा प्रतिरक्षा गरिनेछ ।

११. सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंककारी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा सूचक संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण र निरीक्षण गर्ने क्रममा निश्चित संख्यामा सूचक संस्थाहरुको विशेष सुपरिवेक्षण गरिनेछ ।

१२. बोर्डका सुपरिवेक्षण कार्य र अन्य प्रकृयाहरुलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउन आवश्यक हुने सफ्टवेयर तथा हार्डवेयर खरिद, विकास तथा प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

ग) बोर्डको नीति तथा कार्यक्रम तयारी तथा प्रगति समिक्षा र गुनासा समाधान

१३. बोर्डको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन अवस्थाको चौमासिकरुपमा प्रगति समीक्षा गरिनेछ ।

१४. नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तर्जुमा तथा आर्थिक सर्वेक्षणका लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयसमक्ष राय/सुझाव र तथ्यांक तथा विवरण प्रस्तुत गरिनेछ ।

१५. बोर्डमा प्राप्त हुने तथा हेलो सरकारमार्फत धितोपत्र बजारका सम्बन्धमा प्राप्त हुने लगानीकर्ताको गुनासाको समाधान तथा उजुरीहरुको छानबिन गरिनेछ ।

घ) लगानीकर्ता प्रशिक्षण, जनचेतना अभिबृद्धि, प्रकाशन र व्यावसायिकता विकास

१६. धितोपत्र बजार नियमन निकायहरुको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (IOSCO) ले विश्व लगानीकर्ता सप्ताहलाई निरन्तरता दिइरहेको सन्दर्भमा उक्त सप्ताहमा विविध कार्यक्रमहरु आयोजना गरी धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्य गरिनेछ ।

१७. सामूहिक लगानी कोष, क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था, धितोपत्र व्यवसायी र सूचीकृत कम्पनीको विस्तृत विवरण (Profile) अद्यावधिक गरिनेछ।

१८. धितोपत्र बजारमा दैनिक कारोवार हुने सूचीकृत कम्पनी, कारोवार रकम, कारोवार हुने धितोपत्र आदिको Real Time Surveillance गर्ने तथा आवश्यक तयारी गरी नियमित रुपमा बजार तथा कारोबारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरिनेछ।

१९. बोर्डमा रिक्त रहेको दरबन्दीहरुमा लोक सेवा आयोगसँगको समन्वयमा आवश्यक जनशक्ति व्यवस्था गरिनेछ।

२०. बोर्डको वार्षिक कामकारवाही समावेश गरी वार्षिक प्रतिवेदन तथा बोर्डको वार्षिकोत्सवको अवसरमा नेपाल धितोपत्र बोर्ड वार्षिकोत्सव लेख विशेषाङ्क प्रकाशन गरिनेछ।

२१. धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यलाई प्रोत्साहित गर्न SEBON Journal प्रकाशनलाई निरन्तरता दिईनेछ।

२२. धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी जानकारी प्रवाह गर्न बोर्ड तथा बजारसँग सम्बन्धित सचेतनामूलक सामाग्रीहरु परिष्कृतरुपमा प्रकाशन गरिनेछ।

२३. बोर्डको वार्षिकोत्सवको अवसरमा बोर्डमा २० वर्षे सेवा अवधि पूरा गरेका कर्मचारीको सम्मानसहित बजार सहभागीहरुको सहभागिता रहने गरी वार्षिकोत्सव विशेष कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ।

२४. धितोपत्र बजार सम्बन्धमा सुसूचित गराउने कार्यमा उच्च योगदान गर्ने आर्थिक पत्रकार वा संस्था छनौट गरी पुँजी बजार पत्रकारिता पुरस्कार बोर्डको वार्षिकोत्सव समारोहमा प्रदान गरिनेछ। साथै, अर्थतन्त्र वा वित्तीय बजारका सम्बन्धमा स्नातकोत्तर वा एमफिल तहमा गरिने शोधपत्र मध्येबाट उत्कृष्ट शोधपत्रलाई पुरस्कृत गरिदै आएकोमा सो को स्वरुप परिवर्तन गरी कार्यविधि बनाई बोर्डले तोकेको विषयमा शोधपत्र योजना (Proposal) पेश गर्ने विद्यार्थीहरु मध्येबाट उत्कृष्ट योजना पेश गर्ने विद्यार्थीहरुलाई शोधपत्र तयार पार्न अनुदान (Grant) को व्यवस्था गरिनेछ।

२५. धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी लगानीकर्ताहरुको सचेतना अभिवृद्धि गर्न राष्ट्रिय स्तरको रेडियो मार्फत जानकारी तथा सूचनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

२६. धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति निर्माण तथा कार्य प्रणालीमा सहयोग हुने र बोर्डका पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुको व्यवसायिकता तथा कार्य क्षमता अभिबृद्धि हुने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा सेमिनार कार्यक्रमहरुमा बोर्डका पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुलाई सहभागी गराईनेछ।

***

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

पो.ब. नं.: ९०३१, खुमलटार, ललितपुर, नेपाल ।
फोन नं. ०१-५५४१०५७, ५५५०५११, ५५४४०७६
फ्याक्स नं.: ०१-५५४१०५८
टोल फ्री हटलाईन नं: १६६०-०१-४४४३३
वेबसाइट: http://www.sebon.gov.np
इ-मेल: support@sebon.gov.np